

ЗАКОН ЗА ФИНАНСИСКАТА ИНСПЕКЦИЈА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ [1](#)Закон за финансиската инспекција во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/2013, 43/2014 и 153/2015).

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат начелата, надлежноста, организацијата на финансиската инспекција во јавниот сектор (во натамошниот текст: финансиската инспекција), како и постапката за вршење на финансиската инспекција.

2. Цел на Законот

Член 2

Целта на овој закон е заштита на финансиските интереси на субјектите од јавниот сектор од сериозно лошо финансиско управување, измами и корупција.

3. Опфат на финансиската инспекција

Член 3

Финансиска инспекција се врши кај корисниците на средствата од Буџетот на Република Македонија, фондовите, општините и градот Скопје, агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица кои се во државна сопственост или сопственост на општините и градот Скопје или во кои државата или општините и градот Скопје се акционери, како и кај непрофитните организации и другите правни и физички лица само за делот на добиените јавни средства или гаранции (во натамошниот текст: субјекти во кои се врши финансиска инспекција).

4. Начела на финансиската инспекција

Член 4

Финансиската инспекција во јавниот сектор се врши согласно со начелото на законитост, еднаквост, непристрасност и објективност, материјална вистина, сослушување на субјектите на надзорот, јавност, пропорционалност и супсидијарност согласно со Законот за инспекциски надзор и начелото на доверливост кое се состои од забрана за давање информации во текот на финансиската инспекција, освен во случаи предвидени со закон.

5. Дефиниции

Член 5

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Финансиската инспекција“ е ex post активност за контролирање на регуларноста на трансакциите и другите активности од областа на финансиското управување и контрола извршени во субјектите во кои се врши инспекција;
2. „Јавни средства“ се сите финансиски и материјални средства наплатени, примени, стекнати, доделени и потрошени од субјектите во кои се врши надзор, вклучувајќи ги и буџетските приходи, побарувања, расходи и субвенции;
3. „Субјекти од јавниот сектор“ се корисниците на средствата од Буџетот на Република Македонија, фондовите, општините и градот Скопје, агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица кои се во државна сопственост или во кои државата е акционер;
4. „Сериозно лошо финансиско управување“ се дејствија или пропусти направени од раководно или друго лице во субјектот кои би можеле да доведат или доведеле до загуби и/или штета;
5. „Измама“ е каква било намерна постапка или пропуст поврзана со користење или прикажување лажни, неточни или нецелосни изјави или документи што има за резултат незаконско присвојување или неправедно задржување на јавни средства, средства од Европската унија и средства од други домашни и странски извори, не откривање на информации при што се крши некоја посебна обврска со ист ефект и неправилна употреба на средствата за цели поинакви од оние за кои биле првично доделени и
6. „Неправилност“ е не придржување или погрешна примена на законите и на други прописи, како и на меѓународните спогодби, која произлегува од работата или пропустите на корисниците на јавните средства, а која има или би можела да има штетно влијание врз Буџетот на Република Македонија, врз средствата од Европската унија и врз средствата од други домашни и странски извори, било да се работи за приходи/примања, расходи/издатоци, поврати, наследства или обврски.

II. ОРГАНИЗАЦИЈА И НАДЛЕЖНОСТИ ПРИ ВРШЕЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА ИНСПЕКЦИЈА ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР

Член 6

(1) Работите на финансиската инспекција ги врши Секторот за финансиска инспекција во јавниот сектор (во натамошниот текст: Секторот), како посебна внатрешна организациона единица во рамките на Министерството за финансии.

(2) Со работата на финансиската инспекција раководи главен инспектор кој директно одговара на министерот за финансии.

Член 7

(1) Финансиската инспекција ја врши инспектор за јавни финансии (во натамошниот текст: финансиски инспектор).

(2) Финансиски инспектор е лице со завршен економски или правен факултет, со работно искуство во областа на финансиите или внатрешната или надворешната ревизија, кое ги исполнува условите од Законот за инспекциски надзор.

(3) Финансискиот инспектор врши финансиска инспекција врз основа на овластување потпишано од главниот инспектор.

1. Главен инспектор

Член 8

Главниот инспектор ги врши следниве работи:

- ги проверува барањата, информациите или пријавите од членот 10 од овој закон и издава овластување за започнување на финансиска инспекција,
- ги утврдува потребите од обука на инспекторите и ги координира релевантните програми за обука и
- соработува и разменува информации со други субјекти од јавниот сектор и Европската канцеларија за борба против измами (OLAF).

2. Финансиски инспектор

Член 9

Финансискиот инспектор ги врши следниве работи:

- врши финансиска инспекција при управувањето со јавните средства согласно со закон,
- ги утврдува прекршувањата на законите, особено на оние што се поврзани со измама и корупција, која предизвикува финансиска штета на субјектите од јавниот сектор,
- ги анализира причините и околностите што довеле до прекршување на законите,

- ги утврдува одговорните лица за настанување на откриените неправилности и ја утврдува директната (непосредната) одговорност,
- поднесува барања за поведување прекршочна, односно кривична постапка и имотни обврски за сторителите, кога постојат законски предуслови,
- врши проверка на спроведувањето на одобрените мерки од главниот инспектор во врска со извршената финансиска инспекција и
- ги анализира причините и околностите кои довеле до нарушување на финансиската дисциплина, односно неизвршување, несовесно и ненавремено извршување на работите при управувањето со јавните средства и дава предлог на главниот инспектор за преземање на мерки.

3. Основи за започнување на финансиска инспекција

Член 10

Финансиска инспекција се врши врз основа на:

- поткрепено со докази барање, информација или пријава од правни и физички лица,
- известување или евиденција за прекршување на постапките за финансиско управување и контрола,
- извештај од областа на финансиското управување и контрола,
- извештај на внатрешната ревизија,
- извештај на Државниот завод за ревизија,
- барање од Владата на Република Македонија,
- барање од раководител или вработен на субјект од јавниот сектор,
- барање од Јавното обвинителство на Република Македонија и
- барање од Европската канцеларија за борба против измами (OLAF - Office Europeen de Lutte Anti-Fraude).

4. Критериуми за изземање од вршење на финансиска инспекција

Член 11

(1) Финансискиот инспектор се иззема од вршење на финансиската инспекција, ако:

- во последните три години работел или бил член на управен или надзорен одбор во субјектот во кој се врши финансиска инспекција,
- во последните три години неговиот брачен другар или роднина до втор степен е член на управен или надзорен одбор во субјектот во кој се врши финансиска инспекција,
- постојат разумни причини дека има лични интереси во активностите што се предмет на контрола и
- постојат други причини што даваат сомнеж за неговата непристрасност.

(2) Финансискиот инспектор веднаш по откривањето дека постои една од причините за изземање од ставот (1) на овој член, без одлагање, ја прекинува инспекцијата и веднаш

писмено го известува главниот инспектор кој одлучува за изземањето или продолжувањето на вршењето на финансиската инспекција.

5. Статус и плати

Член 12

За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, вработувањето, унапредувањето, стручното усовршување и оспособување, мерењето на ефектот и други прашања во врска со работниот однос на финансиските инспектори се применуваат одредбите од Законот за инспекциски надзор.

Член 13

(1) Делот на плата за ниво за финансиските инспектори се утврдува врз основа на следниве бодови:

- ниво Б2: 983 бода,
- ниво Б3: 709 бода,
- ниво Б4: 664 бода,
- ниво В1: 497 бода,
- ниво В2: 408 бода,
- ниво В3: 385 бода и
- ниво В4: 361 бода.

(2) Деловите на плата за образование и работното искуство на финансиските инспектори се исплатува согласно со Законот за административните службеници.

(3) Вредноста на бодовите од ставот (1) на овој член е еднаква на вредноста на бодот за административните службеници.

6. Права на финансискиот инспектор

Член 14

При вршењето на финансиската инспекција финансискиот инспектор има право:

- на неограничен пристап до сите информации и документи релевантни за инспекцијата, вклучувајќи ги и класифицираните со највисок степен, кои се чуваат кај субјектот во кој се врши финансиската инспекција,
- на неограничен пристап до просториите и средствата на субјектот во кој се врши финансиската инспекција,
- да врши контрола на законитоста на трошењето на средствата и изворите на средствата (актива и пасива), сметководствените системи и на сите документи, вклучително и на тие во електронска форма,
- да бара од субјектот во кој се врши финансиска инспекција заверени копии од

документите поврзани со финансиската инспекција во определените рокови во писменото барање од членот 16 став (2) од овој закон,

- да бара од субјектите во кои се врши финансиска инспекција увид во банкарските сметки во земјата и странство во определени рокови,
- да бара во определени рокови извештаи на внатрешните ревизори, извештаи од Државниот завод за ревизија и други контролни органи што се чуваат кај субјектот во кој се врши финансиската инспекција,
- да врши контрола и да бара информации и заверени копии од документите и кај правните или физичките лица надвор од субјектот во кој се врши финансиската инспекција во врска со вршењето на финансиска инспекција,
- да биде информиран од надлежниот суд за донесените одлуки во врска со преземените мерки со инспекциските активности и
- да спречи пристап на одговорни лица до сефови, складишта и други предмети што се предмет на финансиската инспекција, со тоа што ќе ги запечати во присуство на службено лице од субјектот што е предмет на инспекцијата.

7. Обврски на финансискиот инспектор

Член 15

- (1) Финансискиот инспектор постапува законито, навремено и во согласност со Етичкиот кодекс за државните службеници и Етичкиот кодекс за инспекциската служба.
- (2) Во текот на вршењето на финансиската инспекција, финансискиот инспектор е должен да го извести одговорното лице на субјектот во кој се врши финансиската инспекција, за законскиот основ за вршење на инспекцијата, почетокот на вршењето на инспекцијата, освен ако со закон поинаку не е утврдено или ако со таквото известување се намалува ефикасноста на инспекцијата, или заради заштита на јавниот интерес и животот и здравјето на луѓето и имотот.
- (3) Финансискиот инспектор го известува одговорното лице на субјектот во кој се врши финансиската инспекција на објективен и јасен начин за резултатите од извршената инспекција, утврдените неправилности и штети и причините за нивното настанување, како и за прекршоците утврдени врз основа на фактите и околностите.
- (4) Финансискиот инспектор ја почитува доверливоста на сите факти или околности кои ги утврдил во текот на процесот на спроведувањето на неговите обврски, освен во случаите утврдени со закон.
- (5) Финансискиот инспектор престанува со преземање на какви било дејствија со кои може да се попречат истражните дејствија.

8. Обврски на субјектот во кој се врши финансиска инспекција

Член 16

(1) Субјектот во кој се врши финансиска инспекција е должен на финансискиот инспектор:

- да му овозможи непречено вршење на инспекцијата и да ги стави на увид информациите и документите кои се потребни за вршење на инспекцијата,
- да му обезбеди неопходни услови за непречена работа и за утврдување на фактичката состојба и
- да му овозможи во определен рок пристап до просториите, производите, документите или кое било друго средство кое е предмет на финансиската инспекција.

(2) Субјектот во кој се врши финансиска инспекција е должен по писмено барање на финансискиот инспектор, во рокот определен со барањето на инспекторот, да му достави или подготви точни и целосни податоци, извештаи, материјали или други документи кои се неопходни за спроведување на финансиската инспекција.

(3) Финансискиот инспектор може да нареди субјектот во кој се врши финансиска инспекција да изврши некоја активност во текот на инспекциската постапка поради целосно утврдување на фактичката состојба и да определи рок за извршување на таа активност.

(4) Субјектот во кој се врши финансиска инспекција нема право да одбие да даде информации од претходно извршените финансиски инспекции од други субјекти кои вршат контрола, документи и податоци што се чуваат во хартиена или електронска форма со соодветен степен на тајност, согласно со прописите за заштита на класифицирани информации и документи кои содржат лични податоци.

Член 17

(1) Министерството за финансии не одговара за штетите спрема трети лица што може да настанат поради мерките и активностите кои ги презема финансиската инспекција во јавниот сектор, освен кога се пречекорени нејзините овластувања пропишани со овој закон.

(2) За штетите од ставот (1) на овој член не одговараат лицата кои се или биле инспектори, освен во случај кога тие со правосилна пресуда се осудени за кривично дело во врска со работењето.

(3) Главниот инспектор и финансиските инспектори, за време и по престанокот на работниот однос, односно ангажманот во Министерството за финансии, не одговараат за штетите спрема трети лица што ги предизвикале со извршување на работните задачи доколку истите ги извршувале во рамките на овластувањата утврдени со закон.

III. ПОСТАПКА ЗА ВРШЕЊЕ НА ФИНАНСИСКА ИНСПЕКЦИЈА

1. Започнување на постапка за финансиска инспекција

Член 18

- (1) Постапка за финансиска инспекција може да поведе главниот инспектор врз основа на членот 10 од овој закон и по налог на министерот за финансии.
- (2) Главниот инспектор пред започнување на финансиската инспекција согласно со членот 10 од овој закон го известува министерот за финансии.
- (3) Главниот инспектор одлучува за започнување на финансиска инспекција, ако добие сознание кое укажува за основано сомнение за сериозно лошо финансиско управување.

2. Известување за извршена на финансиска инспекција

Член 19

- (1) Финансискиот инспектор изготвува извештај за извршената финансиска инспекција со наоди поткрепени со релевантни докази и предлага мерки кои ги доставува до главниот инспектор.
- (2) По одобрување на извештајот од ставот (1) на овој член од главниот инспектор, извештајот се доставува до раководителот на субјектот во кој е извршена финансиската инспекција за да даде писмени забелешки во рок од 15 дена од денот на доставувањето на извештајот.
- (3) Во случај на утврдени неправилности, заради давање писмени забелешки во рокот од ставот (2) на овој член, копии од наодите во извештајот и придружните докази соодветно се доставуваат и до лицата во субјектот чии активности биле предмет на инспекција.
- (4) Финансискиот инспектор кој ја извршил инспекцијата, во рок од седум дена од денот на приемот на забелешките од ставовите (2) и (3) на овој член, изготвува писмен одговор.
- (5) По одобрување на одговорот главниот инспектор истиот го доставува до раководителот на субјектот во кој се врши финансиската инспекција, како и до лицата од ставот (3) на овој член.
- (6) Главниот инспектор целокупната документација за извршената финансиска инспекција ја доставува до министерот за финансии заради негово информирање.

3. Мерки кои ги презема главниот инспектор

Член 20

(1) Врз основа на извештајот за финансиска инспекција во јавниот сектор, главниот инспектор може да ги преземе следниве мерки:

- да бара од раководителот на субјектот во кој се врши финансиска инспекција да преземе неопходни мерки за преиспитување на системите за финансиско управување со цел да се отстранат нерегуларностите и/или да се отстранат негативните последици од овие активности,
- да побара од надлежен орган или раководител на субјект во кој е извршена финансиска инспекција да ги прекине активностите што довеле до неправилност или предизвикале штета,
- да побара од надлежен орган или раководител на субјект во кој е извршена финансиска инспекција да ги усогласи интерните акти со регулативата за финансиско управување и контрола,
- да побара од надлежен орган или раководител на субјект во кој е извршена финансиска инспекција да преземе мерки за материјално обесштетување или дисциплински мерки согласно со закон и да извести за нивното спроведување во определен рок и
- да блокира банкарски сметки или користење на средства одобрени во буџетот на ниво на програма, ставка или проект до отстранување на констатираните нерегуларности.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член раководителот на субјектот во кој е извршена финансиска инспекција, во рок од 30 дена по известувањето на главниот инспектор, е должен во писмена форма да го извести за преземените мерки и активности.

4. Информирање на органите

Член 21

(1) Во случај на утврдени неправилности при вршење на финансиската инспекција:

- кај корисниците на средства на Буџетот на Република Македонија и фондовите, информациите за неправилностите треба да се достават до надлежниот министер и/или органот пред кој е одговорен,
- во единиците на локалната самоуправа и градот Скопје и нивните единки корисници, информациите за неправилностите се доставуваат и до градоначалникот и до советот на општината, односно и до градоначалникот и до Советот на градот Скопје,
- во агенциите и другите институции основани со закон, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица кои се во државна сопственост или во кои државата е акционер, како и кај непрофитните организации и другите правни и физички лица, информациите за неправилностите се доставуваат и до Владата на Република Македонија, односно градоначалникот на општината и градот Скопје или до правното лице кое има управувачки пакет во капиталот и

- во трговско друштво во кое е покрената постапка на стечај или ликвидација, информациите за неправилностите се доставуваат до органот кој има сопственички права на државата или општината и до органите на стечајната постапка.

(2) Информациите за неправилностите од ставот (1) на овој член главниот инспектор ги доставува и до министерот за финансии.

5. Годишен извештај

Член 22

Министерството за финансии до Владата на Република Македонија доставува годишен извештај за работата на финансиската инспекција во јавниот сектор во претходната година, најдоцна до 31 март во тековната година.

IV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 23

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за сторен прекршок на раководителот на субјектот во кој се врши инспекција, ако:

- 1) не овозможи непречено вршење на инспекцијата и не ги стави на увид информациите и документите кои се потребни за вршење на инспекцијата (член 16 став (1) алинеја 1);
- 2) не преземе мерки за преиспитување на системите за финансиско управување со цел да се отстранат нерегуларностите и/или да се отстранат негативните последици од овие активности (член 20 став (1) алинеја 1);
- 3) не ги прекине активностите кои довеле до неправилност или предизвикале штета (член 20 став (1) алинеја 2);
- 4) не ги усогласи интерните акти со регулативата за финансиско управување и контрола (член 20 став (1) алинеја 3) и
- 5) не преземе мерки за материјално обесштетување или дисциплински мерки согласно со закон и не извести за нивното спроведување во определен рок (член 20 став (1) алинеја 4).

Член 24

(1) За прекршоците од членот 23 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

(2) За прекршоците пропишани со овој закон пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка се спроведува постапка за порамнување, со издавање на прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоци.

(3) Ако надлежниот инспектор утврди прекршок е должен на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог.

(4) Овластените службени лица се должни да водат евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на покренатите постапки.

(5) Во евиденцијата од ставот (1) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следниве податоци име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог и исходот од постапката.

(6) Личните податоци од ставот (2) на овој член се чуваат пет години од денот на внесувањето во евиденцијата.

(7) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ја пропишува министерот за финансии.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 25

Со денот на започнувањето на примената на овој закон престануваат да важат одредбите од членот 51 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија “ број 90/2009 и 12/11).

Член 26

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе започне да се применува 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

ОДРЕДБИ ОД ДРУГИ ЗАКОНИ

Закон за изменување на Законот за финансиската инспекција во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/2014):

Член 5

Одредбите од членот 2 и одредбите од членот 3 од овој закон со кој се менува членот 12 ќе започнат да се применуваат од 1 јули 2014 година.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија, а ќе започне да се применува со денот на започнувањето со примена на Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

Закон за изменување и дополнување на Законот за финансиската инспекција во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/2015):

Член 4

Подзаконскиот акт предвиден со овој закон ќе се донесе најдоцна во рок од 30 дена од денот на влегување во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за финансиската инспекција во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ бр. 153/2015):

Член 5

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.